

مرور کلی

این درس روی نوشتن یک گزارش روزنامه‌ای متمرکز است و آنچه که روی اطلاعات منتخب تاثیرگذارند. درس ابتدا با مروری بر پنج سوالی‌های بخش گذشته (چه زمان؟ چگونه؟...) آغاز می‌شود و اینکه چگونه روزنامه‌نگاران از این عناصر برای ایجاد گزارش‌ها و داستان‌های جذاب و مرتبط بهره می‌برند. همچنین، دانش‌آموزان نیز در مورد دیگر اجزا و عناصری که روزنامه‌نگاران باید موقع نوشتن گزارش‌های خود بدان‌ها توجه داشته باشند مطالبی فرا می‌گیرند. وقتی دانش‌آموزان این اجزا را دریافتند، دانش خود را به داستان‌های انتخاب شده از روزنامه‌ها و نیز داستان‌ها و گزارش‌هایی که خود آماده کرده‌اند اعمال خواند کرد. همچنین، آن‌ها در مورد عدم تبعیض در گزارش اخبار مطالبی یاد می‌گیرند که این یادگیری با مطالعه‌ی انواع مختلف اخبار سخت، نرم و بخش‌های نظرخواهی روزنامه‌ها محقق می‌شود.

برای دانش‌آموزان کلاس چهارم به بالا

فواید یادگیری

دانش‌آموزان در موارد زیر توانایی‌هایی کسب خواهند کرد:

- توانایی نوشتن یک گزارش کوتاه روزنامه‌ای
- توانایی موشکافی و درک گزارش‌های اخباری روزنامه‌ها
- دانش انواع مختلف داستان‌ها و گزارش‌های روزنامه‌ای (اخبار سخت، نرم، و بخش‌های نظردهی)
- آگاهی از نحوه‌ی منحرف کردن اخبار توسط روزنامه‌نگاران و ویراستارها

آماده‌سازی و مواد لازم

برای بحث و فعالیت‌های مقدماتی سر کلاس به بخش نگاه به روزنامه‌ها: مقدمه نظری بیافکنید.

- قبل از شروع کلاس، روزنامه‌های محلی، ملی و بین‌المللی را گردآوری کنید. این روزنامه‌ها را می‌توان با قیمت ارزان و تخفیف از دکه‌ها خریداری کرد؛ و یا اینکه از دانش‌آموزان بخواهید تا جدیدترین نسخه‌های روزنامه‌ها که در منازل آن‌ها ممکن است یافت شود با خود بیاورند.
- بخش نکات نوشتن گزارش خوب/اخبار را کپی کنید.

۱- مروری بر پنج سوالی‌ها

بحث هدایت‌شده

یک گزارش روزنامه‌ای معمولاً همیشه در مورد افراد است، افرادی که کارهایی را انجام می‌دهند. این گزارش‌ها باید پنج سوالی‌های "چه کسی؟ چرا؟ کجا؟ چه موقع؟ چه چیزی؟" را پاسخ دهند تا خوانندگان بتوانند کل گزارش و داستان را درک کنند. اجازه دهید از مثالی از جشن جلسه‌ی آخر کلاسی که داشتید بیاوریم:

- چرا برگزار شد؟
- چه موقع برگزار شد؟
- کجا برگزار شد؟
- چه کسانی آنجا بودند؟
- چه گذشت؟

اگر در گزارش خود به همه‌ی این سوالات پاسخ دهید، شخصی که آن را می‌خواند نباید سوال دیگری در ذهن داشته باشد، در واقع در مورد همه چیز اطلاعات لازم را کسب خواهد کرد. شما نیز نباید برای گزارش کردن این گزارش خیلی صبر کنید، چون مردم در مورد حوادثی که ماه‌ها پیش رخ داده است علاقمند نیستند. وقتی زمان یک عامل تعیین‌کننده باشد نوع اخبار سخت است. از طرفی، یک گزارش یا اخبار نرم دارای محدودیت‌های کمتری به لحاظ زمانی است و معمولاً به یک حادثه‌ی بزرگ و جدی نمی‌پردازد.

با نگاه به اخبار از لحاظ حوادث کنونی میزان علاقه‌ی دانش‌آموزان را به حد اعلی خود برسانید. به آن‌ها فرصت دهید تا روزنامه را ورق زده و مقالاتی در مورد حوادث موضوعی - مثلاً یک ماموریت فضایی، المپیک، یا گزارش سیاسی داغ روز - مشاهده کنند. دانش‌آموزان باید چندین مقاله از میان این مقالات را داخل پرونده‌ای جمع‌آوری کنند تا در فعالیت‌های پیش‌رو از آن‌ها استفاده شود. مقالات می‌توانند شامل گزارش‌های اخباری، تصاویر، نقل‌قول‌های افراد معروف، حوادث ورزشی، سرمقالات، یا گزارش‌های مربوط به انسان‌ها باشند.

- منظور از حوادث کنونی چیست؟
- چرا در مورد حوادث کنونی قصد مطالعه داریم؟
- چرا حوادث کنونی در کل خیلی مهم و ارزشمند هستند؟ اینگونه گزارش‌ها که به حوادث کنونی می‌پردازند چگونه جامعه را شکل می‌دهند؟

فعالیت

یکی از داستان‌های سخت را از یکی از روزنامه‌ها برش داده و با استفاده از رنگ‌های مختلف زیر موارد چه کسی، چه چیزی، کجا، چه موقع و چرا خط بکشید.

- آیا داستان (گزارش) شامل همه‌ی پنج سوالی‌ها است؟
- چه اطلاعاتی مفقود است؟ چه اطلاعات اضافی یا دیگری در داستان گنجانده شده‌است؟
- آیا این باعث شده است گزارش جذاب‌تر شود؟

۲- چه موارد دیگری باعث جذاب شدن یک گزارش می‌شود؟

پنج سوالی‌ها در واقع ابزار اساسی سر هم کردن گزارش‌ها به هم هستند. گزارشگرها موقع نگارش گزارش‌ها و داستان‌ها همواره از خود سوالات زیادی می‌پرسند تا مطمئن شوند که همه‌ی پاسخ‌ها را در متن خود نهاده‌اند و این باعث شده است گزارش‌های جذابی برای خوانندگان ترتیب دهند.

از دانش‌آموزان بخواهید تا در مورد موارد زیر توضیحاتی دهند:

مکان (کجا): این حادثه کجا رخ داده‌است؟ خوانندگان روزنامه‌ها اغلب خریدار اخبار محلی هستند چون حوادثی که در محل زندگی و شهر آن‌ها رخ می‌دهد احتمال زیاد تأثیری مستقیم روی آن‌ها دارد و ویراستاران روزنامه اغلب روی چنین حوادث و اخبار نزدیک و محلی متمرکز هستند.

زمان (چه موقع): این حادثه چه موقع رخ داد- اکنون یا دو هفته پیش؟ خوانندگان روزنامه‌ها دوست دارند در جریان جدیدترین اخبار قرار گیرند. آن‌ها می‌خواهند بدانند در آن روز چه اتفاقاتی افتاده‌است.

مردم (چه کسانی): ترجیح می‌دهید مقاله‌ای در مورد دولت بخوانید یا مردمی که دولت به نمایندگی از آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کند؟

خوانندگان روزنامه‌ها ترجیح می‌دهند تا در مورد افرادی مثل خودشان که مردمانی عادی هستند اطلاعاتی کسب کنند و بخوانند. آن‌ها بیشتر با یک فرد مربوط می‌شوند تا یک موسسه‌ای چون مدرسه یا وزارت. داستان‌ها و گزارش‌ها باید در مورد افرادی باشند که درون آن موسسات در حال فعالیت‌اند.

احساسات (چه چیزی و چرا): خوانندگان روزنامه عاشق داستان‌هایی در مورد احساسات سایر مردم در مورد چیزها هستند. چه چیزی باعث شده است افراد داخل داستان چنین احساسی داشته باشند؟

- گزارش و داستانی از یک روزنامه انتخاب کرده و آن را بخوانید.

- جزئیاتی را که فکر می‌کنید مهم هستند و حس خاصی به شما می‌دهند را علامتگذاری کنید (زیر آن‌ها خط بکشید).
- از یک مارکر آبی‌رنگ برای خط کشیدن زیر جزئیاتی که مفید هستند استفاده کنید.
- از مارکر سبزرنگ نیز برای اطلاعاتی استفاده کنید که حس می‌کنید اهمیت کمتری دارند.

به عنوان یک کلاس موارد زیر را بحث کنید:

- آیا این داستان را جذاب یافتید؟
- چرا و چرا نه؟ (در مورد پنج سوالی‌ها فکر کنید و سوالات فوق تا به تصمیم‌گیری شما کمک کنند).
- اگر بخواهید داستان را تغییر دهید چگونه این کار را انجام خواهید داد؟

فعالیت‌های نگارشی

اکنون نوبت شماست که یک گزارش روزنامه‌ای بنویسید. این کار نه تنها جذاب بلکه آسان است! فقط کافی است تا مطمئن شوید که به همه‌ی سوالات ممکن پاسخ داده‌اید و همواره به پنج سوالی‌ها فکر کنید. سپس، همه‌چیز سر جای خود قرار خواهد گرفت.

یک تیتراژ را انتخاب کنید بدون آنکه آن گزارش را خوانده باشید. برای تیتراژ انتخابی، گزارش خود را آماده کنید (خودتان داستانی خلقی کنید). به یاد داشته باشید که به پنج سوالی‌ها پاسخ دهید.

و یا

- گزارشی در مورد چیزی که در حال حاضر در مدرسه‌ی شما در حال رخ دادن است بنویسید. این حادثه می‌تواند فروش غذا، یک روز بازی، یا در مورد باند موسیقی باشد که برای نواختن به مدرسه‌ی شما آماده است.
- به نکاتی برای نوشتن یک گزارش خوب روزنامه‌ای رجوع کنید. همواره به یاد داشته باشید که:
- به پنج سوالی‌ها پاسخ دهید.
- جذابیت داستان را حفظ کنید.
- حداقل با یک نفر مصاحبه کنید، و آنچه که می‌گویند را نقل‌قول کنید.
- برای داستان‌سرایی خود از توصیفات زیادی استفاده کنید. اگر در مورد فروش غذا نوشته‌اید، آیا غذا خوشمزه بود؟ اگر در مورد یک روز بازی صحبت کرده‌اید (نوشته‌اید)، آیا هوا خیلی گرم بود؟ اگر یک باند موسیقی کنسرتی را برگزار کرده است چه ابزارهای موسیقی را با خود آورده بودند؟
- داستان یکی از دوستان خود را نیز که در همین موضوع شما نگارش کرده است بخواهید تا نوشته‌اش را با شما به اشتراک بگذارد. آیا داستان وی متفاوت بود؟ اگر شما در مورد فروش غذا نوشته‌اید، آیا هر دوی شما غذا را خوشمزه یافتید؟ آیا در مورد حوادث نقطه نظرات مشترک با دوست خود داشته‌اید؟ گزارشگرها باید

اطمینان حاصل کنند که نقطه نظرات شخصی خودشان را در داستان دخیل نکنند؛ اما استفاده از نظر شخصی می‌تواند به جذابیت داستان کمک کند.

۳- عدم تبعیض (بی‌طرفی، انصاف)

شاید توجه کرده‌اید که نویسنده می‌تواند داستان را منحرف کند. افراد مختلفی گزارش‌هایی برای روزنامه‌ها فراهم می‌کنند، افرادی چون گزارشگرها، مکاتبه‌کنندگان، نویسندگان برجسته، فریلسرها، ستون‌نویس‌ها، و آژانس‌های خبری مثل رویترز یا کانادین پرس. آن‌ها هر کدام نقطه نظرات مختلفی در مورد یک داستان بخصوص دارند، اما باید سعی کنند موقع گزارش بی‌طرف و منصف باشند و هر دو سمت داستان یا موضوع را گزارش کنند، و از زبانی منصفانه و متعادل استفاده کنند.

- یک حادثه‌ی گزارش‌شده در دو روزنامه‌ی مختلف را بیابید که توسط گزارشگران و آژانس‌های خبری مختلف منتشر شده باشند. (آموزگاران می‌توانند این کار را از قبل انجام داده و کپی مطالب را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند).
- هر دو گزارش را بخوانید. آیا نقطه نظر یکسانی را بیان می‌کنند؟ نقطه نظر بیان شده بی‌طرفانه و خنثی است؟
- در گزارش‌های خبری نباید نظر شخص اعمال شده باشد. آیا نویسندگان نظرات خود را بیان می‌کنند، یا گزارش به شیوه‌ای دیگر منحرف شده‌است؟
- داستان‌ها چگونه با هم تفاوت دارند؟ چرا؟ آیا افراد درگیر ماجرا را به شیوه‌ای منصفانه معرفی می‌کنند؟

گاهی اوقات گزارشگران یا روزنامه‌نگاران روی ماجرا نقش دارند و اغلب ویراستار نقشی در نحوه‌ی نگارش گزارش دارد و اینکه کدام گزارش در کدام صفحه بیاید تصمیم‌گیری می‌کند. نوع کلمات انتخاب‌شده می‌تواند اساس داستان را به صورت خیلی ظریف و غیرمشهود تغییر دهد. روزنامه‌نگاران سعی می‌کنند دقیق، منصف و بی‌طرف باشند اما استفاده از برخی کلمات می‌تواند معانی را تغییر دهد و موجب درک متفاوتی در مخاطب خود شود.

گاهی اوقات نویسندگان قصد شنیدن افکار فرد دیگری را دارند. این نوع گزارش در روزنامه را یک بخش نظرخواهی گویند. مثال‌هایی از این نوع گزارش در ادامه آمده‌است:

- نامه به ویراستار
- سرمقالات
- ستون‌های منظم نوشته‌شده توسط یک نویسنده‌ی مشخص، مثل ستون پند و نصیحت
- مرور کتاب‌ها و فیلم‌ها

فعالیت

بحث کنید که چگونه می‌توانیم تحت تاثیر آنچه که می‌خوانیم، یا می‌شنویم قرار بگیریم بی‌آنکه آن را برای بار اول تجربه کرده باشیم.

- از دانش‌آموزان بپرسید که پیش آمده است که بهشان گفته شود فلان فیلم خوب است اما وقتی آن را دیدند خوششان نیامده باشد؟

شرح ماجرای فیلمی را که دانش‌آموزان شما تاکنون ندیده‌اند برای آن‌ها بخوانید.

- آیا این شرح ماجرا باعث می‌شود آن‌ها برای دیدن فیلم ترغیب شوند؟
- در مورد اطلاعاتی که نویسنده در متن گنجانده است بحث کنید، مواردی چون طرح و پلن کلی ماجرا و کاراکترها و بازیگران. آیا نظر شخصی نویسنده ما را متقاعد می‌کند که فیلم مذکور فیلم خوب و قابل ستایشی باشد؟
- از دانش‌آموزان بخواهید در مورد فیلمی که دیده‌اند شرح ماجرا بنویسند و سعی کنند مخاطب را متقاعد کنند که فیلم ارزش دیدن را دارد.

دیگر فعالیت‌های کلاسی

اکنون که دانش‌آموزان با روزنامه آشنا شده‌اند یک بازی فکری انجام دهید. از دانش‌آموزان بخواهید دنبال موارد زیر باشند:

- یک تیتیر سیاسی
- یک گزارش جذاب در مورد انسان و روابط آن‌ها
- یک سرمقاله
- یک ستون پند و نصیحت
- یک گزارش محلی (در مورد حوادث شهر یا محل زندگی آن‌ها)
- یک گزارش خبری بین‌المللی
- نامه‌ای به ویراستار
- یک گزارش انتقادی در مورد دولت
- یک مقاله‌ی آموزشی
- مقاله‌ای در مورد محیط‌زیست
- یک گزارش خبری

از دانش‌آموزان بخواهید گزارش‌ها و مقالاتی را از روزنامه جدا کرده و آن‌ها را در دسته‌های اخبار سخت، اخبار نرم، و بخش‌های نظرخواهی قرار دهند.

- در مورد آینده‌ی روزنامه‌ها در حضور اینترنت بحث کنید. از دانش‌آموزان بخواهید به وبگاه‌های آن روزنامه‌ها نگاهی بکنند. مطالب وبگاه‌ها چقدر با مطالب همان روزنامه متفاوت است؟ آیا انتظار دارید روزنامه‌ها در قرن بعدی هم وجود داشته باشند؟ چرا و چرا نه؟

ارزیابی

- گزارش روزنامه‌ای
- مرور فیلم
- بازی فکری روزنامه‌ای

نگارش یک گزارش مناسب خبری

قبل از نوشتن:

- در مورد هدف گزارش (داستان) فکر کنید: در یک گزارش خبری به احتمال زیاد گزارش اطلاعاتی را در اختیار مخاطب خود قرار می‌دهد.
- پژوهش‌هایی انجام داده و مصاحباتی ترتیب دهید، و این نکته را به یاد داشته باشید که یادداشت‌برداری کرده و نقل‌قول‌های مفید را بنویسید.

همین‌طور که در حال نوشتن هستید:

- از افعال معلوم برای نشان دادن آنچه که واقعاً اتفاق افتاده است استفاده کنید
- ابتدا جذاب‌ترین اطلاعات را بگویید
- از طرح کلی زیر پیروی کنید:

پاراگراف اول

با استفاده از یک جمله‌ی خنده‌دار، هوشمندانه و یا شگفتانه خواننده را تور کنید (نظر او را جلب کنید). دنبال تنوع باشید- سعی کنید مقاله‌ی خود را با یک سوال و یا یک گزاره‌ی تحریک‌آمیز شروع کنید. در اولین جمله یا دو جمله‌ی اول خود به پنج‌سوالی‌هایی که بحث کردیم اشاره کنید.

پاراگراف‌های دوم، سوم و چهارم

با بسط دادن پنج سوالی‌ها، جزئیات بیشتری در اختیار خواننده قرار دهید. یک یا دو نقل‌قول مربوط به افرادی که با آن‌ها مصاحبه شده است را بگنجانید. به صورت سوم شخص غایب (او، آن یا آن‌ها) نگارش کنید. به یاد داشته باشید

که هدفمند باقی بمانید و هرگز نظر شخصی خود را صریحاً اعلام نکنید. برای بیان نظرات دیگران از نقل قول استفاده کنید.

پاراگراف آخر

جمع بندی کنید و اجازه ندهید خواننده در حالت معلق باقی بماند. سعی کنید با یک نقل قول، یا یک عبارت جذاب، و یا حتی یک جمع بندی تر و تمیز کار نگارش خود را تمام کنید.

منبع: مدیا اسمارت